

DOORGAANDE LEESLIJN KLEUTERSCHOOL – EERSTE LEERJAAR

*Wissel uit,
inspireer elkaar
en maak
afspraken.*

1

Zet in op sterke klankletterkoppelingen

- ⊙ Welke klankletterkoppelingen werden aangeleerd in de kleuterschool?
Welke klankletterkoppelingen zijn goed gekend?
Welke klankletterkoppelingen zijn voor verschillende kleuters nog moeilijk?
- ⊙ Welke klankletterkoppelingen worden aangeleerd bij de start van het eerste leerjaar?
- ⊙ Hoe wordt een nieuwe klankletterkoppeling aangeleerd in de kleuterschool?
Hoe wordt een nieuwe klankletterkoppeling aangeleerd in het eerste leerjaar?
Hoe kan deze aanpak op elkaar afgestemd worden?

 - Wordt er stilgestaan bij hoe de klank die bij de letter hoort uitgesproken wordt?
 - ▶ Leggen jullie zelf de uitspraak van de klank uit en/of maken jullie gebruik van een klankfilmpje, bv. van dokter Lieve?
 - ▶ Worden er (hand)spiegeltjes gebruikt?
 - ▶ Met de uitspraak van welke klanken hebben (bepaal)de kleuters nog moeite?
 - ▶ Welke klanken worden door de leerkrachten anders uitgesproken, bv. tweetekenklanken zoals ui, ij-ei en ou-au, klinkers zoals i-ie, i-e, a-aa en medeklinkers zoals g-h? Hoe gaan jullie om met deze verschillen?
- Welk(e) lettertype(s) wordt/worden gebruikt?
- Op welke manier maken de kinderen kennis met de lettervorm?
- Is er aandacht voor de letterfamilie (lange klinkers, korte klinkers, medeklinkers, ...) van de klankletterkoppeling die aangebracht wordt?
- Werden er in de kleuterklas anekdotes, beelden, woorden, ... gebruikt om de klankletterkoppelingen aan te brengen? In het eerste leerjaar kan hiernaar verwezen worden.
- Wordt in het eerste leerjaar gebruik gemaakt van structureer- of sleutelwoorden om de klankletterkoppelingen aan te brengen? Welke? Kunnen deze woorden ook aan bod komen bij het aanbrengen van klankletterkoppelingen in de kleuterschool?
- Wordt er gebruik gemaakt van alfabetboeken? Welke? Welke alfabetboeken sluiten het best aan bij het klanksysteem van het Nederlands?
- Wordt er gebruik gemaakt van een lettermuur, letterkastje, lettertafel, ...?
- Wordt er gebruik gemaakt van een (de) handpop (Kaatje Klank)?
- Wordt er gebruik gemaakt van doelenkaarten?
- ...

2

Wees aandachtig voor verschillen tussen het klanksysteem van het Nederlands en dat van andere thuistalen

- 🔍 Zijn jullie op de hoogte van verschillen tussen het klanksysteem van het Nederlands en het klanksysteem van andere in de klas aanwezige thuistalen?
Welke klanken komen niet voor in de thuistalen van de kinderen?
Welke klanken worden anders uitgesproken in de thuistalen van de kinderen?

Interessante websites:

[Meertaligheid en taalstoornissen](#)

[Moedertaal in NT2](#)

3

Werk in de kleuterschool én in het eerste leerjaar aan complexere klankbewustzijnstaken: auditieve analyse en manipulatie

- 🔍 Hoe wordt aan auditieve analyse (kunnen onderscheiden hoeveel klanken en welke klanken er voorkomen in een woord en in welke positie) gewerkt in de kleuterschool en in het eerste leerjaar? Wordt hiervoor gebruik gemaakt van een vast gebaar, een liedje, een visuele ondersteuning, ... ?
Deel inspiratie voor spelletjes, activiteiten, apps,
- 🔍 Hoe wordt aan auditieve manipulatie (spelen met klanken: klanken weglaten, toevoegen en vervangen) gewerkt in de kleuterschool en in het eerste leerjaar?
Deel inspiratie voor spelletjes, activiteiten, apps,
- 🔍 Wordt er voor deze complexere klankbewustzijnstaken gebruik gemaakt van een (de) handpop (Kaatje Klank)?

4

Wissel uit over de didactiek van (woorden) lezen

- 🔍 Hoe leren de kinderen (woorden) lezen in het eerste leerjaar?
Welke hulpstrategie wordt daarvoor aangeleerd: zoemend/ zingend lezen, spellend lezen...?
- 🔍 Maken jullie gebruik van een visuele ondersteuning om de leesrichting aan te duiden?
- 🔍 ...

Wissel uit,
inspireer elkaar
en maak
afspraken.

5

Gebruik dezelfde termen

- ? Gebruiken jullie de termen hakken en/of plakken? Wanneer?
- ? Welke term gebruiken jullie om de klankpositie van een klank in een woord aan te duiden: vooraan – in het midden – achteraan, eerst – in het midden – laatst, kop – buik – staart, ... ?
- ? Welke termen gebruiken jullie voor de letterfamilies: lange klinkers, korte klinkers, medeklinkers, tweetekensklankers / tweetekensklanken / tweeklanken / andere klanken, ... ?
- ? ...

6

Zorg voor een rijk en divers boekenaanbod met voor elk wat wils

- ? Welke titels waren populair in de kleuterschool?
- ? Welke genres waren populair in de kleuterschool: informatieve boeken, prentenboeken, tijdschriftartikels, krantenartikels, stripverhalen, knutselboeken, kookboeken, mopjes, raadsels, sprookjes, poëzie, alfabetboeken, ...?
Zijn deze genres ook terug te vinden in het eerste leerjaar?
Zijn er boeken voor beginnende lezers en samenleesboeken aanwezig in de kleuterschool? Welke?
- ? Hoe worden boeken gepromoot of in de kijker gezet in de kleuterschool en in het eerste leerjaar?
Deel inspiratie.
- ? Op welke manier worden de kinderen begeleid bij het selecteren van leesmateriaal (dat aansluit bij hun voorkeur/interesses) in de kleuterschool en in het eerste leerjaar?
- ? ...

7

Deel informatie over het leesprofiel van de kinderen

- ? De checklist '[10 signalen voor latere leesproblemen](#)' is een interessante tool om de leesstart van de kleuters in de loop van de kleuterschool in kaart te brengen.
 - Welke kinderen zijn mogelijk risicolezers?
Waar hebben deze kinderen nog moeite mee?
 - Bij welke kinderen wordt een normale leesontwikkeling verwacht?
 - Welke kinderen kunnen al lezen?
 - Welke kinderen zijn nieuw? Wie neemt contact op om leesinformatie over deze kinderen te verzamelen?
- ? Welke kinderen lezen vaak / langdurig?
Welke kinderen vind je weinig spontaan terug in de boekenhoek?
- ? Welke onderwerpen / thema's / genres spreken individuele kinderen aan?
- ? ...

Wissel uit,
inspireer elkaar
en maak
afspraken.

8

Differentieer

- ? Hoe werden risicokleuters extra ondersteund: (p)reteaching, aangepaste materialen, modelgedrag van de leerkracht, ondersteunende stappenplannen, extra herhaling in kleine groep, extra ondersteunende programma's met een individuele aanpak, zoals bv. Bouw, ...?
- ? Hoe frequent vonden deze interventies plaats? Door wie gebeurden deze interventies: door de leerkracht, door de zorgleerkracht, door een externe partner, bv. een logopedist, ...? Welke interventies kunnen worden verdergezet in het eerste leerjaar?
- ? Hoe werden kleuters die al kunnen lezen uitgedaagd? Wat werd aangeboden?
- ? ...

9

Maak de doorgaande leeslijn kleuterschool – eerste leerjaar ook duidelijk voor de kinderen en de ouders

- ? Op welke manier kan de doorgaande leeslijn geëxpliciteerd worden voor de kinderen en de ouders, bv. tijdens uitwisselmomenten kleuterschool – eerste leerjaar, infomomenten, onthaalmomenten, ...?
- ? Het filmpje '[Kaatje leert lezen](#)' illustreert op een kindvriendelijke manier hoe de kleuters voorbereid werden op het aanvankelijk lezen in het eerste leerjaar. Ze maakten al kennis met verschillende klankletterkoppelingen. In het eerste leerjaar leren ze de code echt kraken. Dat zal best wel wat oefening kosten maar tegelijkertijd is dat zo spannend en motiverend!

Dokter Lieve: klankfilmpje

10 signalen voor latere leesproblemen

Meertaligheid en taalstoornissen

Kaatje leert lezen

Moedertaal in NT2

Sarah Sokpop en de klanken

Wissel uit,
inspireer elkaar
en maak
afspraken.

Dit sjabloon voor uitwisseling over leesdidactiek en leesprofiel is ontwikkeld in het kader van het SGO-project Kaatje Klank in het eerste leerjaar.

www.kaatjeklank.be

Evelien Gheeraert & Lieve Van Severen

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL